

Félig-meddig fönnakadva lógott egy gazzal benőtt ekeroncs előreálló vasán. Úgy rohant bele a sötétben, hogy a hátán kibukott a vas rozsdás vége.

– Horn! Horn! Mit csináltál, az istenért? Horn! Tudsz beszélni? Nézzél rám. Most mit csináljak? Maradj így, ne mozdulj. Hallod? Meg ne moccanj! Beszaladok a faluba, hozok segítséget. Élsz, Horn? Valamit mondhatnál már. Mindjárt visszajövök, hozok segítséget. Ó, istenem.

Elkezdett szaladni előre, aztán visszafordult.

– Horn. Milyen utca is? Innen, attól félek, nem találok oda. Megmondanád az utca nevét? Horn. Szólj már valamit.

De a fej úgy bukott előre, hogy még a szájából dőlő vért sem látta.

Nem mert hozzáérni, pedig orvos volt. Még a csuklóját sem fogta meg. Zsibbadt a teste, a lába épp hogy össze nem csuklott. Szédelegve, szinte öntudatlanul indult meg újból a falu felé, de nem volt benne biztos, hogy valaha is elér oda. Vagy hogy visszaér ide.

Kezében ott lógott a két nehéz sportszatyor.

Oravecz Imre

SZAJLA

Verstanulmányok egy regényhez

Cigaretta

Cigaretta tenni és rágyújtani még az agyalágyult is tudott,
csak pénz kellett hozzá, gyufa és tüdő,
de cigaretta sodorni és a szájszögletben ajakra tapasztva tartani –
az volt a művészet,

kellett hozzá először is dózni,
a dózniban finomra vágott dohány,
melyet sikerült elrejteni a fináncok elől,
aztán jó minőségű, hártavékony cigaretta papír,
és szükségeltetett még két ügyes kéz is,

a dohányzó a hüvelyk- és mutatóujja közé fogta és vízszintesen tartotta a papírt,
a jobb kezével dohánnyt terített rá,
majd óvatosan megnyálazta,
egyetlen mozdulattal hengert formált belőle,
és rálapította a nedves peremet,
utána kihuzigálta a kiálló dohányszálakat,
a két végét a dózni fedeléhez ütögette,
és máris elkészült a cigaretta,

a szájszögletben tartás, az ajakra tapasztás külön lapra tartozik,
amíg sodorni minden valamirevaló gazda tudott,
addig e takarékosági művelethez csak kevesen értettek,

tartósan csak kialudt szívnyivalóval lehetett csinálni,
és titka a helyes nyálmennyiség megválasztásában rejlett,
melyet a cigarettázó a megfelelő pillanatban ráengedett a szájában lévő végre,
és ügyes szellőztetéssel hagyta,
hogy a papír az ajkára száradjon,

csak egy embert ismertem,
aki ezt tökélyre vitte,
ez Dudás Péter volt,
pirkadattól napnyugtáig viselte ily módon a szájában ugyanazt a félig szívott
rudacskát,

és bármit tett, beszélt, kiköpött vagy lehajolt,
sosem esett le neki,

igaz, őt a szükség is kényszerítette,
hiányzott a fél karja (Oroszországban hagyta)
és nehezére esett mindig újat sodorni,
e szépséghibát viszont jól ellensúlyozta sodrásainak kiváló minősége,
fél kézzel sodort cigarettáiban még a legmegátalkodottabb kétkarú sem talált semmi
kivetnivalót.

Uncle George

Nagyapám testvérei közül ő vitte legtöbbre,

ugyanúgy ment ki, mint nagyapám,
és ugyanúgy kezdte,
de neki beütött Kanada,
mert vállalkozó lett Montrealban,
és meggazdagodott,

állítólag olyan jól ment sora,
hogy már a 30-as években autót vett,

homály fedi,
miben állt gazdagsága,
de a rokonságot büszkeséggel töltötte el,
ő volt a pozitív, a követendő példa,
mégis mindenki megkönnyebbült kissé,
és némi elégtételt érzett,
mikor az 50-es években rablótámadás áldozata lett,
és meghalt,

mert egyúttal nyomasztóan is hatott a sikere,
pedig nem volt minden tekintetben irigylésre méltó,
Magyarországon élt két szép fia,
és mindkettő elesett az orosz fronton,

48-ban vagy 49-ben járt itthon utoljára,
és hozzánk is eljött egy hideg hajnalon,

disznót vágtunk épp,
és én is a hófedte udvaron tartózkodtam,
megszorongatott, magasba emelt,
és csodálkozva láttam fentről,
milyen messzire világít a pörzsölés máglyája,

kanadai unokatestvéreim sosem találkoztak Gyuri bátyámmal,
de emlékeznek rá,
hogy nagyapa részegen utazott a temetésére.

Korompay H. János

A POLÉMIKUS KORSZAKVÁLTÁSA: BAJZA BÚCSÚJA A SZÉPIRODALOMTÓL

A Bajza–Toldy–Vörösmarty „triász” vagy „triumvirátus” szerepváltozása és megszűnése a magyar irodalom történetének egyik megoldatlan kérdése. Az a baráti szövetség, amely az 1830-as években az Akadémia és a Kisfaludy Társaság összefogásával, a *Kritikai Lapok*, majd az *Athenaeum* szerkesztésével, sőt egy ideig a Pesti Magyar Színház igazgatásával eljutott az irodalmi élet fórumainak irányításáig, az *Athenaeum* megszűnése (1843) után elvesztette központi pozícióit. Egyedül Toldy tartotta meg tisztségeit (bár Bajza 1847-ben ismét színházigazgató lett), s közülük csak ő vett részt újabb folyóirat, a *Magyar Szépirodalmi Szemle* szerkesztésében. Bajza és Vörösmarty szinte egyáltalán nem folytatták kritikai munkásságukat; a félelmetes hírű polémikus azontúl történeti munkákat publikált, a köztiszteletnek örvendő költő pedig támogatta, önálló bírálatokban azonban már nem elemezte a fiatalabbak, köztük elsősorban Petőfi műveit.

Bajza számára az *Athenaeum* szerkesztésének befejezése jelentette a korszakváltást; ha áttekintjük a szakirodalom idevonatkozó megállapításait, feltérképezhetjük ennek indokait. Mi válthatta ki a szépirodalommal szembeni elhallgatását: ez lesz fő kérdésünk. Látni fogjuk, hogy a tárgyilagosságra való törekvésbe mennyi öröklött vagy